

SZTEmagazin > Archívum > 2020

SZEGEDI EGYETEM MAGAZIN

Jászay Tamással: „A nap 24 órájában a színházzal foglalkozom”

2020. augusztus 31.

Jászay Tamás életében meghatározó szerepe van a színháznak. A 30. THEALTER-en művészeti tanácsadóként segítette a fesztivált, emellett a blog jr. szerkesztője és a fesztivál szakmai beszélgetéseinek egyik moderátora. A Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék adjunktusát kérdeztük a színházhoz fűződő viszonyáról és a kritikaírásról is.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 6

Tweet

– **Hova vezethető vissza a színházszeretete, illetve az, hogy kritikaírással kezdett foglalkozni?**

– Mindig sokat jártam színházba. Szegedi vagyok, gyerekkoromtól bérletünk volt a Szegedi Nemzeti Színházba. Nem voltak igazán meghatározó élményeim, egészen 1997-ig, amikor a Nagyszínházban a Zsótér Sándor rendezte *Az ügynök halála* bemutatóját láttam, majd a premier után még vagy féltucatszor megnéztem. Az előadás teljesen felvillanyozott, elkezdett érdekelni a színház. Utána kezdtem el szisztematikusan, nagy mennyiségben előadásokat nézni, de még mindig nem gondolkodtam kritikaíráson. Egyszer csak mégis úgy alakult, hogy megjelentek írásaim. Ez nem volt tudatos építkezés vagy döntés a részemről, inkább a véletleneknek köszönhető, hogy egyre közelebb

sodródtam ahhoz, hogy elemezzem, amit a színpadon látok. Ami a „másik” oldalt illeti: soha nem játszottam, nem rendeztem előadást, nincs, nem volt bennem ilyen vágy, vagyis rációfok a városi legendára, miszerint a tehetségtelen színházi emberből lesz a kritikus. Engem mindig az érdekel, hogyan és mitől működik, mit jelent az előadás. És egyik munka hozta maga után a másikat. Elkezdtem kritikákat, interjúkat, elemzéseket, tanulmányokat írni, fesztiválok kurátorként vagy művészeti tanácsadóként dolgozni, majd elindult a Revizor kritikai portál 2008-ban, ahol azóta is szerkesztőként, állandó szerzőként vagyok jelen. Óraadóként tanítottam a kaposvári és a kecskeméti egyetemen, jelenleg a Színház- és Filmművészeti Egyetemen is oktatok. 2015 óta pedig a Szegedi Tudományegyetemen tanítok. Mára abba a szerencsés helyzetbe kerültem, hogy minden foglalatosságom a színházhoz kapcsolódik. Kis túlzással a nap 24 órájában a színházzal kell, meg akarok is foglalkozni.

A színház és az oktatás

– Honnan jött az ötlet, hogy oktatóként is foglalkozzon a színházzal?

– A disszertációmát itt, Szegeden a Krétakör Színház történetéből írtam, majd megkerestek az akkori Bölcsészettudományi Karról, hogy volna-e kedvem egy színház-as kurzust tartani. Korábban négy évig tanítottam színházelméleti és színháztörténeti tárgyakat a Kaposvári Egyetemen leendő színészhallgatóknak. Nem hezitáltam sokáig: ha a színészhallgatókkal boldogultam, akkor a szegedi bölcsészek sem jelenthetnek nehézséget. Kaposvár ilyen szempontból nagyszerű iskola volt: az ember komoly sikerként éli meg, ha húsz színészhallgatót rá tud venni arra, hogy olvasson el egy drámát, gondolkodjon, elemezzon, beszélgessen, vitatkozzon róla.

– Oktatóként mennyire tudja hasznosítani a többi tevékenységét? Hogyan profitál ebből az egyetem?

– Erre kölcsönös folyamatként tekintek, mivel nagyon nehéz szétválasztani, hogy melyik tevékenységemből melyik másik profitál. Mondok egy példát: a THEALTER fesztiválon több hallgatóm is jelen volt, idén ők írták a blog juniort, ahol azonnali visszacsatolást kell adniuk az előző nap látott előadásokról. Talán egyszerűnek hangzik, de valójában nagyon komoly fizikai és lelki felkészültséget kíván az, hogy egyik nap megnézzon valaki három-négy előadást, majd másnap délig egy koherens, értelmező szöveget szállítson róla. A hallgatók tehát „csinálás” közben sajátítják el a szakmát: beszélhetnek nekik akármennyit az írásról vagy a fesztivállétről, de mindezt élesben meg tapasztalni egészen más. Azok a hallgatók, akik részt vesznek a fesztiválon akár nézőként, akár junior bloggerként, másképp látják, érzékelik a színházat, mint korábban. És ez a THEALTER krédójával is összhangban áll, hiszen nagyon sokféle színházi nyelvet kínál, akár egy napon belül is.

A fiatalok megszólítása

– Hogyan született a blog junior ötlete?

– A fellépők felé akartunk gyors és hiteles szakmai visszajelzést adni, ami mélyebb, elemzőbb, érdemibb reakció egy impresszionisztikus webnaplóhoz képest. A THEALTER ráadásul mindig nagy hangsúlyt fektetett a fiatalok megszólítására, így hét éve a különböző megfontolások szerencsésen összekapcsolódtak. A junior bloggerek olyan, a színház és a színházértés iránt professzionálisan érdeklődő fiatalok, akik azt is meg akarják tanulni, hogyan lehet egységnyi idő alatt egy értelmező, mégis személyes szöveget létrehozni színházi előadásokról. Több szempontból nagyon érzékeny a műfaj, hiszen ők bizonyos értelemben a fesztiválteamhez tartoznak, mégis azt várjuk el, hogy kicsit

kívülről ajánljanak olyan szakmai észrevételeket, amik orientálják azokat a nézőket, akik jelen vannak az előadásokon, ugyanakkor nyújtanak valamit azoknak is, akik személyesen nem tudtak eljönni a fesztiválra, csak az online felületeinkről tájékozódtak. És a fellépők is kapnak valamiféle visszajelzést, mert ma nagyon kevés érdemi szakkritika jelenik meg. Hozzáteszem gyorsan: a junior blog természetesen nem valódi kritika, viszont a szövegben kell, hogy legyenek színházzsakai, színháztudományos megfontolások is.

– Milyen segítséget kapnak a blog junior tagjai?

– Az egyetemen van két színházzal kapcsolatos képzésünk is, ahol a színházelméleti és -történeti stúdiumok keretein belül színikritika-írást is oktatunk. Igyekszem a hallgatóknak azokat az elméleti és történeti alapvetéseket átadni, amik segíthetik őket abban, hogyan lehet egy előadásról beszélni, írni, gondolkodni. A kritikaírás, illetve a színházról való gondolkodás leginkább a gyakorlatban sajátítható el. Azt próbálom elérni a hallgatóknál, hogy hagyják hatni az előadást magukra. Lehet, hogy ez nagyon misztikusan hangzik, de mégis az a lényeg, hogy hasson rám az előadás, utána már csak meg kell találni és el kell rendezni a megfelelő szavakat, hogy megértsük, miért hatott, hogyan működött, mit üzen. Szóval a kritikaírás tanítható is, meg nem is, de a blog jr. csapatában évről évre olyan fiatalok gyűlnek össze, akik komoly affinitást mutatnak az iránt, hogy a színházról közösen gondolkodjunk. A fesztivál ideje alatt is kapnak némi visszajelzést tőlem, de a feszített tempó miatt mély elemzésekre nincs idő. A fesztivál végén szoktam egyesével leülni a hallgatókkal, akkor újra végigmegyünk a szövegeken, megbeszéljük, hogy min kellene, lehetne még javítani, picit gondolkodni, és ez szokott működni.

– Hogyan lehet csatlakozni a blog junior csapatához?

– Az idei év kivételével mindig a fesztivál kezdete előtt néhány hónappal közzétett nyílt felhívásra lehetett jelentkezni. Idén azonban csak július közepén derült ki, hogy egyáltalán megrendezhetjük a fesztivált, ezután azonnal írtam négy hallgatónak, akikkel már korábban dolgoztam együtt a blog juniorban, vagy ők jelezték, hogy nagyon szívesen jönnének. Azt, hogy mind a négyen azonnal igent mondtak, sikerként könyvelem el.

„Rekordidő alatt készült el a program”

– A járványhelyzet hogyan befolyásolta a THEALTER fesztivál helyzetét?

– Komolyan megnehezítette. Az utóbbi években pályázatot hirdetünk a jelentkezőknek, amire bárki jelentkezhet előző évi bemutatójával. Mi februárra készen voltunk a válogatással, vagyis a rekordszámú, 140 jelentkezőből megvolt az a körülbelül 30-40 előadás, amit szívesen láttunk volna a július végére tervezett fesztiválon. Márciusban azonban bezárt minden, áprilisban kiderült, hogy a működési támogatásunkat a korábbi harmadára csökkentették. Egészen július közepéig teljes bizonytalanságban voltunk, hogy lesz-e, lehet-e fesztivál. Akkor enyhítettek a járványügyi előírásokon, a pénzügyi helyzetünket is újraterveztük, és hosszas mérlegelés után úgy döntöttünk, hogy megrendezzük a fesztivált. Rekordidő alatt, három-négy hét alatt készült el a végső program, ami persze nem történhetett volna meg az előválogatás nélkül. Fontosnak tartottuk, hogyha játszhatunk, akkor játsszunk. Tartottunk tőle, hogy nem lesz néző, mert félnek eljönni az emberek. Fél év telt el színház nélkül, és gyakorlatilag mindegyik előadás teltház, az emberek ki vannak éhezve a színvonalas kultúrára. A THEALTER az elmúlt 29 kiadás alatt márkanév lett, és garancia arra, hogy itt minőségi színházat lát az ember.